

Mõttetalgud „Eesti ühiskonna loodussuhe 2050: põhistsenaariumid“

LIFE-IP „Loodusrikas Eesti“

Kaitsealade tulevikustsenaariumid (KATUS)

Tegevus A7

Veebiseminar 20. oktoobril 2022

Asko Lõhmus, Triin Kaasiku, Maarja Vaikre

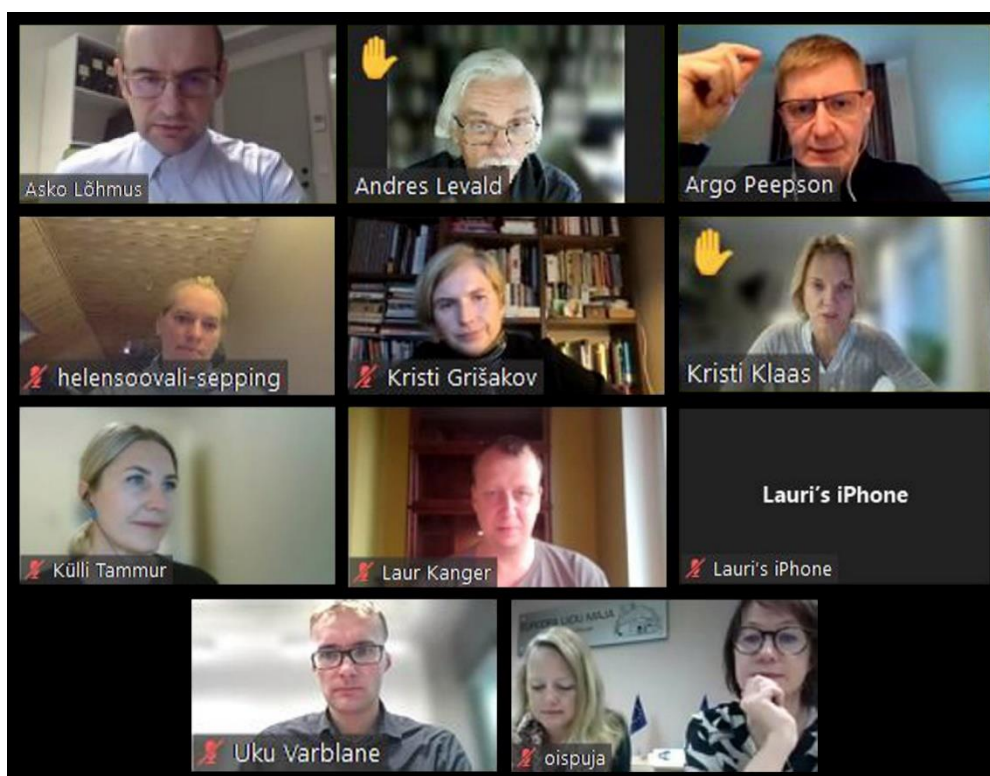
LIFE-IP ForEst&FarmLand
LIFE18IPE/EE/000007

Osavõtjad: Andres Levald ja Kristi Grišakov (Rahandusministeerium), Argo Peepson (Maaeluministeerium), Külli Tammur (Keskkonnaministeerium), Kristi Klaas (Riigikantselei), Vivian Loonela ja Jane Õispuu (Euroopa Komisjoni Eesti esindus), Helen Sooväli-Sepping (TalTech), Laur Kanger (Tartu ülikool), Uku Varblane (Arenguseire Nõukogu), Lauri Tammiste (SEI Tallinn)

Korraldajad: Asko Lõhmus, Triin Kaasiku, Maarja Vaikre (Tartu ülikool)

Konsultant: Maie Kiisel (Tartu ülikool)

Eesmärk: Visandada Eesti ühiskonna loodussuhte põhistsenaariumid 2050. a perspektiivis. Osalejate kaasamise põhimõte oli tagada, et visandused sünniks kooskõlas „suure pildi“ ehk kõige muuga, mida ühiskond (ja loodus) nii Eestis kui ka mujal endast kujutab. „Loodussuhe“ hõlmab selles kontekstis nii tarbimissuhteid (ressursid, loodushüved), õiguslik-poliitilist-institutsionaalset korraldust kui ka inimeste kultuurilist suhet.

Päevakava

9:00 – 9:10 Korralduslik ja sisuline sissejuhatus

9:10 – 9:30 Ülesanne I: märksõnakorje

9:30 – 10:00 Ülesanne II: visioonikorje

10:00 – 10.15 Väike vaheaeg

10:15 – 10:45 Ülesanne III: visioonikriitika

10:45 – 11:00 Tagasiside, jätkutegevused

Vastati kolmele küsimusele.

MÄRKSSÕNAKORJE: EESTI ÜHISKONNA PRAEGUNE LOODUSSUHE

Eesti ühiskonna praegust loodussuhet* iseloomustades tuleb esimesena pähe:

1. ühest küljest ...

2. teisest küljest

... mis on omane (millisele osale ühiskonnast?)

(prioriteetsuse järjekorras)

- lühisõnastus!
- korraga kuni kaks, max. 2 min jooksul
- ei korda juba öeldut (ümbersõnastuse ettepanekud vestlusaknasse)
- ei kritiseeri

Sõnasoovimine: Reactions-> vali!

Kui suuliselt ei saa osaleda: esita idee vestlusakna (Chat) kaudu

Samasse saab lisada tehnilisi kommentaare, nt teemade ühendamiseks, osutada vigadele

* suhe hõlmab nii tarbimissuhteid (ressursid, loodushüved), õiguslik-poliitilist-institutsionaalset regulatsiooni kui ka inimeste kultuurilist suhet

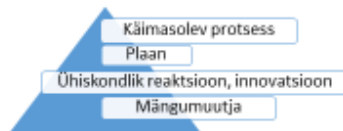
institutsionaalset regulatsiooni kui ka inimeste kultuurilist suhet

VISIONIKORJE: LOODUSSUHTE MUUTUMISE PROGNOOS

Suur **muutus** Eesti ühiskonna loodussuhtes aastaks 2050, võrreldes praegusega, on:

1. ... (mis?)
2. selle põhjustab ... (mis?)

3. ja see on ... (väga/üsna/piisavalt) tõenäoline

- korraga kuni kaks, max. 2 min jooksul
- ei korda juba öeldut (ümersõnastuse ettepanekud vestlusaknas)
- ei kritiseeri

Sõnasoovimine: *Reactions-> vali!*

Kui suuliselt ei saa osaleda: esita idee vestlusakna (*Chat*) kaudu

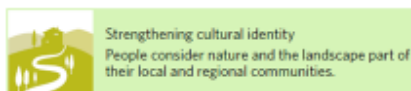
Samasse saab lisada tehnilisi kommentaare, nt teemade ühendamiseks, osutada vigadele

Jätkame 10.15

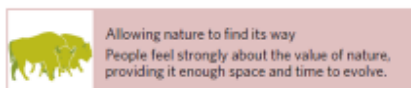
VISIONIKRIITIKA: *Nature Outlook* soovitud stsenaariumid (2017)

Eestis ei ole või ei täitu:

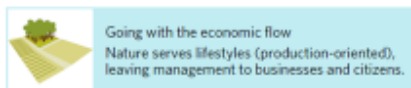
1. ... (millise stsenaariumi?)
2. ... (millised tingimused või alusprotsessid?)

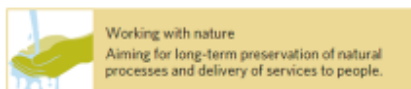
- side loodusega meie ümber

- loodusel oma koht ja õigus

- loodus vaba majanduse ja initsiatiivi teenistuses

- hoitud loodus hoiab nii meid kui lapselapsi

- max. 2 min jooksul
- ei korda juba öeldut (ümersõnastuse ettepanekud vestlusaknas)
- hüpoteesid teretulnud

PERSPECTIVES ON THE FUTURE OF NATURE IN EUROPE: STORYLINES AND VISUALISATIONS

Background Report

EUROPEAN COMMISSION

Sõnasoovimine: *Reactions-> vali!*

Kui suuliselt ei saa osaleda: esita idee vestlusakna (*Chat*) kaudu

Samasse saab lisada tehnilisi kommentaare, nt sõnastusvead

Tulemus: Kolme küsimuse vastuseid kombineerides ja vastandades koostati **neli stsenaariumi**, mis saadeti tagasiside saamiseks kõigile osalejatele. Tagasisides vastuolusid välja ei toodud.

STSENAARIUMIDE VISANDID

1. Kodukohta hoitakse, tagamaad majandatakse

- loodus on eelkõige inimese kasutamise ja tegevusvabaduse teenistuses, mis eristub ruumiliselt kaheks
- kodukoha ümbrust hoitakse elukeskkonnana, mille osas inimesed on väga teadlikud ja hoolivad ning mida valitsetakse kaasavalt (NIMBY on peavool)
- mujal hangitakse ressursse ja võimaldatakse vaba ettevõtlust, kuid kõrge tehnoloogilise nõudlikkuse tõttu on peamised osapooled suurettevõtted
- maaomandi muutuste tõttu toimub haja-asustuse koondumine ja majandatava tagamaa suurenemine
- looduse kasutamine on tänu tehnoloogia arengule efektiivsem
- ühtlasi on see võimaldanud ühiskonnal keskkonnamuutustega üsna valutult kohaneda

2. Kõrgtehnoloogiline linn

- kõrgtehnoloogiline, linnastunud ühiskond
- tehnoloogia suudab lahendada ressursi- ja energiaprobleemid ning parandada mitmeti inimeste elukvaliteeti
- üleilmselt levib süvaökoloogiline kultuur, mille eetilised ja esteetilised normid jõuavad ka looduse juriidiliste õiguste andmiseni
- inimeste põhiline suhe loodusega avaldub selle sobitamise kaudu linnakeskkonna kujundamisse ning vaimsel tasandil
- vahetu kokkupuude loodusega väljaspool linnakeskkonda on vähene ja rituaalne
- loodusmaastikke hoitakse tunnetatud väärtuse pärast, EL Elurikkuse strateegia eesmärk kaitsta 30% maismaast on ammu täidetud

3. Ühine vastutus

- loodust hoitakse ja majandatakse ratsionaalselt nii, et see pakuks hüvesid pikas perspektiivis
- see põhineb ühiskonna väga heal haridusel, administratiivsel ja analüütilisel võimekusel
- tehnoloogia arengu suhtes neutraalne
- keskne põhimõte on, et igaüks vastutab (sh maksud, karistused), mis jõustatakse tugeva keskvõimu ja põhiseadusliku aluse kaudu kogu Euroopa Liidus
- maaomanikel ja ettevõtetel (*corporate responsibility*) on looduse hoidmisel senisest palju suuremad kohustused
- ruumi, sh maastike planeerimine on maakasutuses keskne ning elurikkuse kadu on hästi teadvustatud

4. Püüame hakkama saada!

- loodushoidlikud arengukavad ei teostu, sest Eestit puudutab üheaegselt mitu kriisistsenaariumi ja arengutes ei suudeta ühiskondliku vastandumise tõttu kokku leppida
- inimestel on tegu enda ja oma kogukonna toimimas hoidmisega, ehkki loodus pakub individuaalset lohutust
- poliitika üritab kitsikust leevendada mh senise looduskaitsesüsteemi arvel ja mõnikord ka konjunktuurselt (nt EL-le) vastandudes
- loodusteadmistes ja –hariduses toimub seisak
- maakasutust suunavad järjest rohkem suurfirmad, kes on huvitatud loodushoiust peamiselt oma mainest lähtuvalt
- põllumajandus ja maavarade kaevandamine laienevad ekspordivajadustest lähtuvalt oluliselt

